

Ändra skuldsaneringslagen

Enligt Kronofogden är mellan 400 000–600 000 människor överskuldssatta i Sverige, beroende på hur begreppet överskuldssatt definieras. Räknas också barn till överskuldssatta, samboende och partner, utvidgas antalet till cirka 1,5 miljon svenskar som drabbas direkt eller indirekt av överskuldssättning.

Sedan 1994 har överskuldssatta gäldenärer kunnat söka skuldsanering enligt skuldsaneringslagen. Tanken är att erbjuda ekonomisk rehabilitering till kvalificerade insolventa personer utan möjlighet att betala tillbaka sina skulder inom överskådlig tid. Genom skuldsaneringen återfår samhället en rehabiliterad individ.

Statistik från Kronofogden visar dock att färre än 4 000 skuldsaneringsansökningar beviljas årligen – mindre än 1 procent av gruppen överskuldssatta..

Av dessa är över 50 procent i pensionsåldern när den femåriga skuldsaneringsprocessen är avslutad. Därmed kommer de inte tillbaka till arbetslivet. Studier har visat att över hälften av de överskuldssatta inte förvärsarbetar efter överskuldssättningen jämfört med före skuldsättningen.

Det är en nationalekonomisk katastrof som beräknas kosta samhället 30–50 miljarder kronor per år enligt Kronofogden. Svenskarnas samlade skuldberg hos Kronofogden är totalt 60,6 miljarder kronor. Sverige skulle gå med vinst inom två år om alla skulder hos Kronofogden skrevs av.

Till skillnad från många andra EU-länder, tillåter Sverige inkassobolag att rikta sina tjänster mot privatpersoner. Bolagen köper och säljer förfallna fordringar till ett så lågt pris som möjligt och

Mattias Savemark

Mittuniversitetet
Östersund

Richard Ahlström

docent,
psykologi, Mitt-
universitetet,
Östersund

Krister Sundin

doktor, handels-
rätt, Göteborgs
universitet

kringgå preskriptionslagen med hjälp av ständiga utskick och telefonsamtal .

Inkassobolag använder en skattefinansierad myndighet som Kronofogden för att driva in skulder från svenska gäldenärer. Pengar hamnar många gånger i skatteparadis, eftersom många inkassobolag har säte utomlands. Svenska skattebetalare bidrar till denna statligt subventionerade kapitalexport.

De som bäst kan analysera risker och sia om framtiden arbetar på banker och andra kreditinstitut. I kreditavtalen mellan bank och låntagare är det ändå kunden som får stå med all risk medan experterna går fria.

Oansvarig kreditgivning borde resultera i att bankerna omedelbart förlorar minst 50 procent av utlånet belopp, utan att kunna återkräva det av låntagaren. Det är orimligt att banker och kreditinstitut vältrar över kostnaderna för sina dåliga affärer på skattebetalarna utan att behöva ta ansvar.

I England och USA betraktas en personlig konkurs som ett misslyckande för kreditmarknaden. I Sverige är det individens misslyckande.

Skuldsaneringslagen behöver förändras så att fler, och framför allt yngre, människor kan komma tillbaka fortare efter en överskuldssättning. Kvalificeringskraven bör ändras. Människor ska inte passiviseras i ung ålder med framtiden som insats. Det slutliga målet måste vara att banker och kreditinstitut sýsslar med ansvarsfulla kreditanalyser där bankens och låntagarens risker solidariskt återspeglas i kreditavtalen.

Det är valår i år. Det blir intressant att se vilket parti som väljer att representera och företräda 1,5 miljoner svenskar i utanförskap.